Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

Azərbaycan bundan sonra da Qarabağ həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması üçün addımlar atmalıdır

Elçin Mirzəbəyli: "Ayrı-ayrı dairələrin güc mərkəzlərinin də bu konteksdən marağını nəzərə alaraq Dağlıq Qarabağ həqiqətlərinin dünyaya çatdırılmasında davamlı bir proses getməlidir"

Dağlıq Qarabağ müharibəsindən sonra erməni yalanları bütün dünyada ifşa olunsa da onlar özlərinə havadar tapmağa davam edirlər. Azərbaycanın son boşaldılan rayonlarından olan Laçından çıxmaq istəməyən erməni qadının bu torpaqların sanki ermənilərin dədə-baba yurdu kimi qələmə verməyə çalışması, digər tərəfdən çıxdıqları evlərə od vurub yandırması Qarabağın tarixən Azərbaycana məxsus olduğunu sübut edir. Amma Azərbaycan bu məsələdə təmkinlə davranır, artıq işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası üçün infrastrukturun qurulmasına start verilib.

Bəs görəsən bu haqq savaşını qələbə ilə başa vuran Azərbaycan Dağlıq Qarabağ həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması istiqamətində bundan sonra hansı işləri görməlidir?

Politoloq Elçin Mirzəbəyli "Unikal"a açıqlamasında bildirib ki, artıq müharibənin birinci mərhələsi başa çatıb. Azərbaycan torpaqlarını işğaldar azad edib. Bundan sonrakı proses Azərbaycanın mövqelərinin daha da möhkəmləndirilməsinə və bölgədə sülh və əminamanlığın bərpasına yönəldilməlidir. Ermənistan şübhəsiz ki, öz yalanlarını dünyaya ixrac etməkdən əl çəkməyəcək. Burada təkcə Ermənistanın rolunu nəzərə almaq lazım deyil. Dünyanın hər tərəfinə səpələnmiş erməni diasporunun da xidmətini diqqətdə saxlamaq lazımdır. Eyni zamanda onlardan istifadə edən ayrı-ayrı dairələrin, güc mərkəzlərinin də bu konteksdən marağını nəzərə alaraq Dağlıq Qarabağ həqiqətlərinin dünyaya çatdırılmasında davamlı bir proses getməlidir. İllərdir ki, başladılan intensiv davranışlar ardıcıl şəkildə uzun illər sərgilənməlidir. Həmçinin Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarında törətdiyi vandalizm aktları, cinayətləri davamlı olaraq dünyanın diqqətinə çatdırılmalı, gündəmdə saxlanılmalıdır. Eyni zamanda müharibə cinayətkarlarının təqib olunması istiqamətində də addımlar atılmalı, həmçinin Ermənistan tərəfindən döyüşlərdə iştirak edən muzdlu döyüşçülərin də üzə çıxardılaraq məhkəmə qarşısında dayanması üçün müvafiq addımlar atılmalıdır. Mütəmadi olaraq təzminat davaları açılmalı, bu proses Azərbaycan dövləti tərəfindən həyata keçirilməlidir. Eyni zamanda Ermənistanın həyata keçirdiyi müharibə cinayətlərindən əziyyət çəkən vətəndaşlarımız da beynəlxalq məhkəmələr qarşısında Avropa İnsan Haqları Məhkəməsində məsələ qaldırmalı, iddialarla çıxış etməsi kütləvi hal almalıdır. Müharibənin davamı olaraq elə bir strategiya seçilməlidir ki, Ermənistanın nəfəs almağa macalı olmasın.Bu gün bizim qarşımızda duran əsas prioritet budur. İkinci yerdə isə Ermənistanın işğalından azad olunmuş torpaqlarımızda yurd yerlərmizin bərpası dayanır"

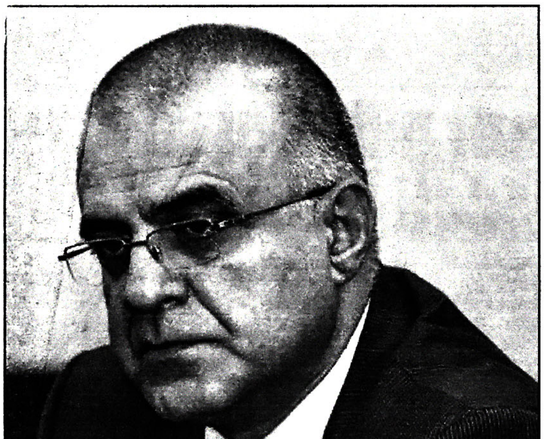

Qeyd edək ki, 30 ildir ki, işğal altında saxlanılan torpaqlarımıza erməni qəsbkarlarının vurduğu ziyan ölçüyə gəlməz həddədir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev də öz çıxışlarında vurğulayıb ki, Ermənistan tərəfi vurduğu ziyana görə təzminat ödəməlidir. Artıq Azərbaycan torpaqlarımızın işğalı zamanı Ermənistanın vurduğu ziyanın hesablanması üçün beynəlxalq təşkilatları bu prosesə cəlb edib.

Ermənistanın 30 ilə yaxındır ki, işğal altında saxladığı torpaqlarımıza vurduğu ziyana görə təzminatın hansı sənədə əsasən tələb ediləcəyini, təzminatın məbləği və ödənilməsi ilə bağlı ictimaiyyəti maraqlandıran suallara aydınlıq gətirməyə çalışıb.Hüquqşünaslar da növbəti mərhələlərdə Ermənistana qarşı təzminat davasının açılmasının vacibliyini vurğulayırlar. Tanınmış vəkil Fuad Ağayev bizimlə söhbətində bildirib ki, Ermənistanın Azərbaycana vurduğu ziyanı ödəməsi üçün bir sıra beynəlxalq hüquqi mexanizmlər mövcuddur: "Haaqa məhkəməsi var. Düzdür, Azərbaycan və Ermənistan beynəlxalq məhkəmənin statusunun iştirakçıları deyil. Amma müvafiq razılaşma olarsa, hərbi əməliyyatlardan sonra yaranan dəymiş ziyan məsələsinə baxa bilər. Azərbaycan Avropa İnsan Hüquqları məhkəməsinə dövlət adından Ermənistana qarşı şikayət verə bilər".

Azərbaycan Avropa İnsan Hüquqları məhkəməsinə dövlət adından Ermənistana qarşı şikayət verə bilər. Sülh müqaviləsi çərçivəsində tərəflərin hüquq və öhdəliklərinin əksini tapdığı sənədlə də bu nizamlana bilər: "ATƏT və Minsk qrupu da buna öz töhvəsini verə bilər. 1945-ci ildən sonra Yalta konfransının nəticəsi olaraq Almaniya vurmuş olduğu ziyanı, hətta insanlara vurduğu ziyanla bağlı təzminat ödədi. Hər bir təcavüzkar dövlət əməllərinə görə cavab verməlidir. Əks halda, planetdə cəzasızlıq mühiti yaranar".

F.Ağayev deyir ki, Ermənistan beynəlxalq hüquq normalarına əməl etməməsi ilə seçilir: "Ehtimal var ki, onlar təzminatdan boyun qaçırsınlar. Odur ki, qərarların icrası ilə bağlı ciddi detallara keçmək hələ tezdir".

Vəkilin sözlərinə görə, ortada nasis Almaniyasının təzminat ödəmə təcrübəsi var: "Tərəflər arasında məhkəmə qərarı olmasa bu imzalana biləcək sülh müqaviləsi ilə həll oluna bilər. Hələki Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsi yoxdur. Hazırda birgə bəyanat var, bu da atəşkəs və sülhməramlıların fəaliyyəti ilə məhdudlaşır. Sülh müqaviləsi imzalanacağı halda isə ərazi mübadiləsi ilə dəymiş ziyan qismən öz həllini tapa bilər".

F.Ağayev deyir ki, Ermənistanın Azərbaycana vurduğu ziyana görə təzminatı ərazisindən vermə ilə ödəməsi Ermənistanın hüququdur: "Əgər Ermənistan başqa şəkildə bunu məqbul saymırsa, təzminatı ərazisindən verməklə ödəmək istəyirsə, Azərbaycan bunu düşünə bilər. Kalinqrad vilayəti prussiyanın ərazisi idi. Almaniyanın hissəsi sayılırdı. Elzas və Lotorengiya İkinci Dünya Müharibəsi başlamamışdan Almaniyanın ərazisi idi. Almaniya vurduğu ziyanın təzminatını öz ərazisini verməklə ödədi. Kalinqrad Rusiya, Elzas və Lotorengiya isə Fransaya verildi. Almaniyanın ərazisinin bir hissəsi Çexiyanın, Polşanın tərkibinə keçdi. Ona görə də borc içində itib-batan Ermənistanın Azərbaycana vurduğu ziyanın təzminatı olaraq torpaqlarından verməsi mümkündür".

Qeyd edək ki, işğal nəticəsində Azərbaycana dəymiş ziyanın məbləği hələki hesablanmasa da, bunun milyardlarla dollarla ölçüləcəyi barədə fikirlər səslənir.

Ermənistanın keçmiş baş prokuroru və Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsindəki keçmiş nümayəndəsi Gevorg Kostanyan təzminat məsələsindən narahatlığını dilə gətirib: "Bu sənədə görə nəinki ərazilərimizi itirdik, həm də Ermənistan üzərinə bizim və gələcək nəsillərimizin ödəyəcəyi 50 milyard dollardan çox öhdəlik qoyulub. İki il əvvəl Qarabağ və ətraf yeddi rayonda Azərbaycana dəymiş maddi ziyanla əlaqədar olaraq Ermənistana qarşı təzminat iddiası ilə bağlı məhkəmə prosesinin hazırlandığı barədə xəbərdarlıq etmişdik. Lakin Ermənistanın bu məsələdə məsuliyyət daşıdığı barədə kifayət qədər dəlil olmadığından bu iddianı təqdim edə bilməyiblər".

O qeyd edib ki, Nikol Paşinyan tərəfindən imzalanan sənəd həm də Ermənistanın gələcək nəsillərinin də ödəyə bilməyəcəyi ciddi maliyyə problemlərinə səbəb olacaq.

Məlumat üçün bildirək ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin demək olar ki, 99 faizində bütün binalar dağıdılıbdır - yaşayış binaları, məktəblər, xəstəxanalar, ictimai binalar, tarixi abidələr, əcdadlarımızın qəbirləri, məscidlərimiz viran qoyulub. Bu görüntülər yayıldıqca dünya bunu görə bilir. Bu, vəhşilik, vandallıq, hərbi cinayət olsa da, dünya və beynəlxalq təşkilatlar, insan haqları təşkilatları buna nədənsə göz yumur. Artıq ermənilərin viran qoyduğu rayonlarımıza beynəlxalq ekspertlər, xarici media nümayəndələri dəvət edilir. Məlumatlara görə, beynəlxalq ekspertlərin iştirakı ilə bütün dağıntıların maddi və mənəvi ziyanı hesablanacaq. Həm insanlar fərdi qaydada, eyni zamanda, mütəşəkkil qaydada düşməni beynəlxalq məhkəmələrə verəcək. Əminik ki, düşmən çirkin əməllərinə görə cavab verəcək.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə əsasında. Səhifəni hazırladı: Mələk Eyvazlı